

TRIGLAVSKI NARODNI PARK, DOLINA VOJE IN KORITA MOSTNICE

Triglavski narodni park se imenuje po **Triglavu**, najvišjem vrhu v Sloveniji, in je edini slovenski narodni park. Razprostira se na **severozahodu države** in obsega skoraj celotne **Julijske Alpe** na slovenski strani. Spoznati **naravo, kulturno krajino ter ljudi** v parku je izjemno doživetje, vendar se moramo pri tem zavedati, da smo obiskovalci le **gostje**.

Korita Mostnice in dolina Voje so med najlepšimi in najbolj obiskanimi naravnimi znamenitostmi v Bohinju. Na sprehodu lahko občudujemo kristalno čisto **vodo** in drzno preoblikovane **skale**, uživamo v pestrem **rastlinskem in živalskem svetu ter kulturni krajini**, ki so jo skozi stoletja negovali tukajšnji **prebivalci**. Po dolini Voje so se kot prvi na Triglav povzpeli štirje srčni možje iz Bohinja (26. avgusta 1778).

Pravila obnašanja v Triglavskem narodnem parku:

- Pri obisku spoštujemo navade in način življenja ljudi, ki tu živijo.
- Občudujemo rastline, a jih ne trgajmo.
- Za seboj ne puščajmo odpadkov.
- Pse vodimo na vrvici.
- Ne hodimo izven urejenih poti.
- Pot ob koritih Mostnice od Hudičevega mostu do Planinske kočice na Vojah je namenjena pohodnikom, vožnja s kolesi ni dovoljena.
- Vozila puščajmo na označenih parkirnih mestih.

MOSTOVI MOSTNICE

Na poti od Stare Fužine do slapa Mostnice premoščajo Mostnico kar **štirje mostovi in dve brvi**, zato so predniki po njih poimenovali vodotok – Mostnica.

1 HUDIČEV MOST

Malo nad Zoisovo graščino se prek globokih korit visoko nad Mostnico pne kamnit enoločni **Hudičev most**. Z njega se odpira vrtoglav pogled v ozka korita, ki jih je Mostnica izdolbla v **apnenčasto podlago**. S kamnitim mostom je bilo skrajšano in poenostavljeno tovorjenje **železove rude** in **lesnega oglja** z okoliških gorskih območij do fužin spodaj ob Mostnici. Bohinj je bil najpomembnejše središče rudarstva, železarstva in fužinarstva v Julijskih Alpah. Zaradi nahajališč železove rude je bil stalno poseljen že v **stari železni dobi** (v 8. stoletju pr. n. št.).

Železarska tradicija je v Bohinju trajala od stare železne dobe in antike do konca srednjega veka v 16. stoletju. Zlata doba bohinjskega fužinarstva je povezana z **baronom Žigom Zoisom** (konec 18. stoletja), hiter zaton zaradi spremenjene tehnologije in bogatejše, uvožene železove rude pa je sledil v drugi polovici 19. stoletja. Skupno ime za železarski obrat ob Mostnici in za prvotni fužinarski zaselek ob njem je bilo **Althammer** oziroma **Staro kladvo**. Iz njega se je razvila današnja vas Stara Fužina.

Ljudska pripovedka o Hudičevem mostu:

Včasih so pravili, kako so delali Hudičev most. Do večera so delali, zjutraj je bilo pa vse podrtó. Je pa nekdo rekel: "Hudič naj dela ta most, jaz ga ne bom." Pogledj ga, je pa res hudič začel delati. So ga pa vprašali, kaj hoče za lon. Je pa odvrnil: "Prva duša, ki bo šla čez most, tisto dušo mi boste dali." Zvečer so premišljevali, kdo bo tako nesrečen. Se je pa spomnil kmet, ki je imel psa. Je rekel: "Jaz bom pa vzel eno veliko telečjo kost pa psa s seboj." Jo je pa čez most vrgel, pes je pa tekal za njo. Hudič pa je dobil pasjo dušo. Bil je tako jezen, tako je z repom mahal, da je vso ograjo podrl.*

*Zapisała: Marija Cvetek (Bohinjske pravljice) *lon - plačilo*

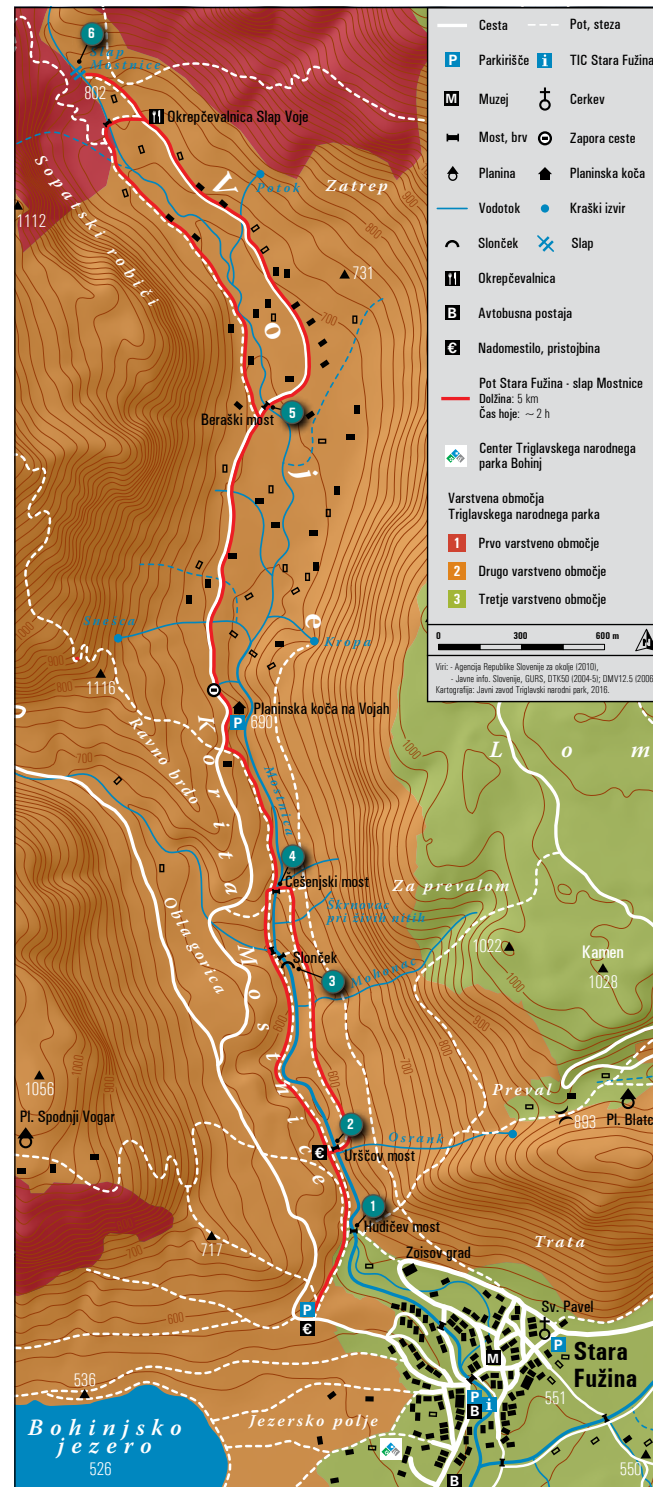

Stara Fužina nekoč

Fužina je bil prvotni industrijski obrat, v katerem so železovo rudo pretopili in s pomočjo oglja predelali v železo in jeklo.

Ilustracija iz pravljice o Hudičevem mostu iz knjige Bohinjske pravljice (ilustrator Matjaž Schmidt).

2 VSTOPNA TOČKA

Na vstopni točki pri **Urščovem mostu** je treba med aprilom in oktobrom plačati prispevek za urejanje poti v korita Mostnice. Na voljo so informacije, dobrodošle so tudi pripombe in pohvale.

4 ČEŠENJSKI MOST

Češenjski most je zgrajen na **naravnem mostu**, ki je nastal z zdrsom večje skale z levega robu korit in njegovo zagozditvijo, človek pa je izkoristil ponujeno mu naravno premostitev.

5 BERAŠKI MOST

Kamnit **Beraški most** v blagem loku pomaga prestopiti Mostnico. Ime mostu z letnico **1903** je z rdečo barvo zapisano na skali na levem bregu. Ob mostu stoji **znamenje** z lepo izrezljanim lesenim razpelom iz 19. stoletja.

3 EROZIJSKI LONCI IN SLONČEK

Celotna korita Mostnice so posledica **vodne erozije** oziroma **dolbenja površja**. Čeprav pride večina vode v Voje iz kraških izvirov in ni motna, se vseeno najde dovolj proda in peska, s katerim brusi in preoblikuje podlago, zlasti ob zelo visoki vodi, ko je vodni tok še hitrejši in obilnejši. V hitrem vodnem toku se pojavlja vrtnčenje, ki je najpomembnejši erozijski dejavnik v živoskalnem dnu. V koritih Mostnice so med erozijskimi oblikami najlepše vidni **erozijski lonci** oziroma **draslje**. To so različno velike okroglaste kotanje v strugi reke, v katerih so običajno ujeti prodniki in pesek. Voda jih s svojo energijo vrtniči ter s tem erozijske lonce širi in pogloblja. Posebej zanimiva je prevotljena skala med dvema erozijskima loncema, katerih steno je voda prebila, in tako **naravno okno** s skalnim lokom spominja na **slonji rillec**.

6 SLAP MOSTNICE

Nad planino Voje največ pozornosti pritegne močan enopramenski slap z **21 metri višine**. Poskočni tok vode umiri šele precej uravnan svet na začetku planine Voje.

OPREMA V KORITIH MOSTNICE

Oprema v koritih Mostnice upošteva **bohinjsko lesarsko in fužinarsko tradicijo**. Ograje so **kovinske**, da so čim manj opazne. **Klopi in mize** so oblikovane iz **lesenih** podolžno razžaganih debel (»plohov«) in ploščatega **železa** (»flohajzen«). Macesen je navzven obdelan, navznoter pa ima razpoko (»špranjo«) z naravno raščnim robom. »Špranja«, ki je ni oblikovala človekova roka, predstavlja sotesko v naravi in razpoko v lesu, lastnost korit in snovi, prvinski stik z naravo.

Planinska koča na Vojah

t: +386 (0)41 234 625
Pestra izbira domače hrane in sladice, prenočišča do 40 oseb.

Odprto od 15. 4. do 15. 10. vsak dan, v zimskem času med vikendi in prazniki.

Okrepčevalnica Slap Voje

t: +386 (0)41 710 951,
+386 (0)31 344 470
e: slapvoje@gmail.com

Po sprehodu ali kolesarski turi po dolini se prepustite našemu gostoljubju in domačim dobrotam: žganci, jota, kislo mleko in domača peciva.

Gostilna Mihovc Stara Fužina 118

e: info@gostilna-mihovc.si
www.gostilna-mihovc.si

Pristna domača gostilna z dolgoletno tradicijo.

Okrepčevalnica Buf Ančka

Stara Fužina 57
t: + 386 (0)4 5 723 698
e: made3@siol.net

Nudimo tople napitke, pijače, sladice, toaste, mini pice...

Če zloženske ne potrebujete več, je ne vrzite v koš, ampak jo vrnite v katero od informacijskih točk. Varujmo okolje!

Opozorilo!

Uporaba poti je na lastno odgovornost!
Primerna pohodniška obutev je obvezna.

V primeru nezgode pokličite na številko 112.

Za urejenost in opremljenost poti skrbi Turizem Bohinj v sodelovanju s Krajevno skupnostjo Stara Fužina-Studor.

DODATNE INFORMACIJE:

TURIZEM BOHINJ, Triglavska cesta 30, 4264 Bohinjska Bistrica
t: + 386 (0)4 57 47 590, e: info@bohinj.si, www.bohinj.si

Založil: Turizem Bohinj; Besedilo: Janez Bizjak, Jurij Kunaver, Tea Lukan Klavžer, Tanja Menegalijska, Janko Rožič, Mišo Serajnik, Peter Skoberne, Urška Smukavec, Aleš Zdešar; Fotografije: Arhiv Turizma Bohinj, Mojca Odar, Dagmar Schneider, Peter Skoberne, Urška Smukavec, Aleš Zdešar, Janez Vajkard Valvasor, Alexandra Wuensch; Kartografija: Miha Marolt; Lektura besedil: Mojca Zemljak; Oblikovanje: Nežka Božnar; Tisk: Tiskarna knjigovoznica Radovljica, d.o.o.; Izdal: Turizem Bohinj, 2016

NASTANEK KORIT

Najzanimivejši in najlepši del Mostnice je zagotovo njena ozka soteska ali korita. Nastanek približno **2 kilometra** dolgih korit je povezan deloma s **tektonskim grezanjem** osrednje Bohinjske doline, deloma pa z njeno **ledeniško poglobitvijo**, ki jo je povzročila erozija oziroma poglobljanje bohinjskega ledenika. Tako je stranska dolina Mostnice ostala višje oziroma je »obvisela«. Mostnica je pri tem morala premagati višinsko razliko tako, da je v živoskalno osnovo iz svetlega apnenca izdolbla ozko sotesko z vmesnimi razširjenimi deli. Korita so ponekod globoka tudi **20 metrov** in široka le za širino ramen. Najhitreje se je Mostnica poglobljala v času taljenja ledenikov (pred 15.000 do 10.000 leti), ko sta bili količina in moč vode največji ter je skupaj z materialom, ki ga je voda nosila s seboj, lahko vrezovala v živo skalo.

RASTLINSTVO IN ŽIVALSTVO

V dolini Voje prevladujejo **bukovi gozdovi**, ki nudijo zavetje številnim živalskim vrstam. Zelo pogosti so **jeleni in srne**. Pred olistanjem v podrasti uspevajo **teloh, jetrniki in tevje**, proti koncu poletja pa je pogosta **navadna ciklama**, ki jo prepoznamo po rožnatih cvetovih in izrazitem vonju.

Mostnica spada med gorske vodotoke z značilnim vrtinčastim in neenakomernim tokom ter hladno vodo. V njej živijo živalske vrste, prilagojene hitremu toku. Avtohtona ribja vrsta, ki živi v reki, je **potočna postrv**. Pogosti so mahovi in alge. Ob manjših pritokih najdemo povrna **nizka barja** z značilnim rastlinstvom. **Alpska mastnica** je mesojeda rastlina, ki na lepljive liste lovi drobne žuželke. V lužah, kjer zastaja voda, živijo **hribski urhi in planinski pupki**. Zelo veliko je tudi **beloušek**.

V zgornjem delu doline Voje se prepletajo **mokrotni travniki, pašniki in negnojeni nižinski travniki**. Zaradi zmerne rabe so zelo pestri. Najbolj cvetoči so v pozni pomladi in zgodaj poleti. Na travnikih raste več vrst kukavičevk, pogačice, primožki, svišči, lilije in nageljčki.

Sprehod po dolini je zanimiv tudi pozimi, ko reko vklene led, okolico pa pokrije debela snežna odeja.

Korita

Erozijski lonec

Srna z mladičema

Navadne ciklame (Cyclamen purpurascens)

Belouška (Natrix natrix)

Alpska mastnica (Pinguicula alpina)

PLANINA VOJE

Senožetna planina Voje je močno razširjen srednji del doline Mostnice z nadmorsko višino nekaj nad 700 metri. Površje je prekrito s talno **ledeniško moreno**, na jugu pa Voje zapira nasip čelne morene. Planina je bogata z vodo, saj ima Mostnica kar nekaj pritokov, na posameznih mestih pa voda privre kar iz tal. Dolina Voje je tipična ledeniška dolina v obliki črke U.

Senožetna planina je planinski pašnik v nižjih legah visokogorja za začasno pašo živine na poti na planino spomladi in na povratku jeseni, namenjen tudi košnji.

Ledeniška morena je nesortirano kamninsko gradivo, ki ga je ledenik nosil s seboj in odložil.

Podobno kot je bil Bohinj tesno povezan s predelavo železove rude, je bila tu od nekdaj tradicionalna dejavnost tudi **pašništvo**. Včasih so na senožetnih planinah pasli pred odhodom na višje ležeče spodnje planine in ponovno jeseni, ko so se z živino selili nazaj proti dolini, do danes pa se je na Vojah ohranila le še **jesenska paša**. Poleti travnike na Vojah kosijo.

Domačini se nekdaj po osnovni material za gradnjo objektov niso odpravljali daleč. Uporabili so, kar jim je nudila narava, to sta v Bohinju **les in kamen**. Številni takšni stanovi in hlevi so na Vojah v zadnjih desetletjih doživeli precejšnjo preobrazbo, vendar se še najde tudi take, ki ohranjajo kakovostne elemente stavbne dediščine 19. stoletja.

Ponekod na Vojah lahko občudujemo tudi **grbinaste travnike**. Za njih so značilne grbine, površinske oblike, porasle s travo. Razvile so se najverjetneje z zakrasevanjem apnenčastega talnega morenskega gradiva. So geomorfološka zanimivost, travniki na njih pa so del kulturne dediščine, saj so se ohranili zaradi dolgoletne ročne košnje. Grbinasti travniki z izravnavanjem zaradi strojne košnje žal izginevajo iz naše krajine ali pa jih polagoma zaraščajo gozdovi. Zaradi umetnega gnojenja je osiromašena tudi siceršnja značilna pestrost rastlinskih in živalskih vrst na grbinah.

Voje s Tosca

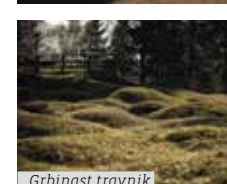
Spravilo sena nekoč

Bohinjska cika

Pomožni kmetijski objekt

Grbinast travnik

Cvetoči travniki na Vojah

BOHINJ SLOVENIJA

SLO

DOLINA VOJE IN KORITA MOSTNICE